

اکولوژی سمای سرزمین شهری (شبکه‌های محیط زیستی و کیفیت زندگی)

مترجمان:

دکتر احمد نوحه‌گر

(استاد دانشکده محیط زیست، پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران)

مهدی خانی - زینب جمشیدی - سوده قنبری همدانی - شادی حسینی

(دانشجویان دکترای تخصصی رشته برنامه‌ریزی محیط زیست دانشگاه تهران)

انتشارات آوای قلم

سرشناسه	: سارگولینی، ماسیمو Sargolini, Massimo
عنوان و نام پدیدآور	: اکولوژی سیمای سرزمین شهری: (شبکه‌های محیط زیستی و کیفیت زندگی) / انویسنده ماسیمو سارگولینی؛ مترجمان احمد نوحه‌گر ... [و دیگران].
مشخصات نشر	: تهران: آوای قلم، ۱۳۹۹. مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۰-۵۴-۱ وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Urban landscapes : environmental networks and quality of life ,2013.
یادداشت	: مترجمان احمد نوحه‌گر، مهدی خانی، زینب جمشیدی، سوده قنبری‌همدانی، شادی حسینی. عنوان دیگر: شبکه‌های محیط زیستی و کیفیت زندگی.
موضوع	: شهرسازی -- جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع	: City planning -- Environmental aspects :
موضوع	: معماری منظر شهری
موضوع	: Urban landscape architecture :
موضوع	: شهرسازی -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: City planning -- Social aspects :
شناسه افزوده	: نوحه‌گر، احمد، ۱۳۴۹ - ، مترجم
رده بندی کنگره	: HT۱۶۶
رده بندی دیویی	: ۷۱۱/۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۱۲۰۹۱

نام اصلی کتاب: Urban Landscapes (Environmental Networks and Quality of Life)

نام کتاب: اکولوژی سیمای سرزمین شهری (شبکه‌های محیط زیستی و کیفیت زندگی)

مترجمان: دکتر احمد نوحه‌گر - مهدی خانی - زینب	تاریخ نشر:	۱۳۹۹
جمشیدی - سوده قنبری همدانی - شادی حسینی	نوبت چاپ:	اول
انتشارات آوای قلم	شمارگان:	۲۵۰ جلد
انتشارات خانیران	قیمت:	۴۶۰۰۰ تومان
انتشارات آوای قلم (مهران خانی)	شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۰-۵۴-۱

آدرس: تهران - میدان انقلاب - خیابان کارگر شمالی - ابتدای خیابان نصرت - کوچه باغ نو - کوچه داوود آبادی شرقی - پلاک ۴

شماره تماس: ۶۶۵۹۱۵۰۴ تلفکس: ۶۶۵۹۱۵۰۵

فروشگاه کتاب چاپی و الکترونیکی: www.avapublisher.com

هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع و شرعاً حرام است.
متخلفان به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه ناشر.....
۸	مقدمه مترجمان.....
۱۰	پیشگفتار.....
۱۸	تشکر و قدردانی.....
۲۰	مقدمه.....
۲۴	منابع.....

فصل اول: زندگی بولوژیکی یا بایوس، فن یا تکنیک و لوکوس یا خرد

۳۱	منابع.....
----	------------

فصل دوم: بوم‌شناسی و زیبایی‌شناسی

۳۴	۱-۲ کاسموس (جهان) و فن یا تکنیک.....
۳۶	۲-۲ ارتباطات جدید از طریق سیمای سرزمین (منظر).....
۳۸	منابع.....

فصل سوم: کیفیت محیط‌زیست و منظر

۴۲	۱-۳ فرایندهای ارزیابی.....
۴۴	۲-۳ بازتعریف محیط و منظر.....
۴۶	۳-۳ آیا ارزیابی مصنوعی یا سنتتیک منظر امکان‌پذیر است؟.....
۴۸	منابع.....

فصل چهارم: شهرتحت تحول

۵۳	۱-۴ شهر پراکنده.....
۵۹	۲-۴ شهر در بحران.....
۶۰	۳-۴ تفسیر و نمایش تغییرات.....
۷۴	منابع.....

فصل پنجم: دگرگونی تغییرات

- ۱-۵ آیا جوامع انسانی هنوز مناظر ایجاد می کنند؟..... ۷۶
۲-۵ حس عام منظر..... ۷۷
منابع..... ۸۰

فصل ششم: تغییرات در چشم انداز

- ۱-۶ ارزیابی و پایش پایداری اقدامات دولتی..... ۸۲
۲-۶ تجربه های اولیه در بازافرینی شهری..... ۸۴
۳-۶ به سوی تخریب و بازسازی..... ۸۵
۴-۶ پتانسیل مناطق سفید..... ۸۷
۵-۶ کشاورزی شهری..... ۹۰
۶-۶ حمل و نقل هوشمند..... ۹۳
منابع..... ۹۹

فصل هفتم: شبکه های محیطی برای مناطق هوشمند

- ۱-۷ شبکه زیست محیطی و دیگر شبکه ها در این شهر..... ۱۰۳
۲-۷ منظره و کیفیت زندگی..... ۱۰۷
۳-۷ سرسبز کردن شهر..... ۱۰۹
۴-۷ شهرها و مناطق..... ۱۱۲
۵-۷ جوامع هوشمند..... ۱۱۵
منابع..... ۱۱۷

فصل هشتم: بررسی چند رشته ای برای رسیدن به یک چشم انداز یکپارچه مطالعه موردی: شهر ادریاتیک

- بررسی چند رشته ای برای رسیدن به یک چشم انداز یکپارچه..... ۱۲۰
مطالعه موردی: شهر ادریاتیک..... ۱۲۰
۱-۸ ابزار پشتیبان تصمیم گیری کاربردی..... ۱۲۱
۲-۸ غلبه بر حصارهای موجود..... ۱۲۳
۳-۸ زمینه های بررسی..... ۱۲۴
۴-۸ متمایز و مطلوب..... ۱۲۶

- ۱-۴-۸ شیوه‌های طراحی چشمانداز به عنوان نمودها و تجربه‌های احیای سرزمین..... ۱۲۶
- ۲-۴-۸ حس مکان و هویت جمعی..... ۱۲۸
- ۳-۴-۸ بر خورداری از پارک‌ها و مکان‌های عمومی..... ۱۳۰
- ۴-۴-۸ شبکه‌ها و میراث فرهنگی در چارچوب زیست‌محیطی..... ۱۳۲
- ۵-۴-۸ شبکه‌های زیست‌محیطی، مناطق کشاورزی و جوامع حومه شهری..... ۱۳۳
- ۶-۴-۸ مسیرهای آهسته و شبکه‌های شهری..... ۱۳۵
- ۷-۴-۸ روابط بین فضاهای سبز شهری و مناطق طبیعی اطراف..... ۱۳۷
- ۱-۷-۴-۸ روششناسی..... ۱۳۸
- ۲-۷-۴-۸ نتایج و اثرات مورد انتظار بر روی کیفیت زندگی..... ۱۳۸
- ۵-۸ کارآمد و خوب..... ۱۳۹
- ۱-۵-۸ پراکندگی سکونتگاه‌ها و اقتصاد شهری..... ۱۳۹
- ۲-۵-۸ تحرک پایدار، اثرات، کیفیت زندگی: یک چشم‌انداز اقتصادی..... ۱۴۱
- ۳-۵-۸ سیستم‌های حمل و نقل نوآورانه و کاهش ازدحام ترافیک..... ۱۴۲
- ۴-۵-۸ خدمات اکوسیستمی و مناطق شهری..... ۱۴۴
- ۵-۵-۸ فرم شهر، پایداری شهر و کیفیت منظر..... ۱۴۶
- ۱-۵-۵-۸ پیشرفت مباحث رشته‌های..... ۱۴۷
- ۲-۵-۵-۸ نتایج مورد انتظار..... ۱۴۸
- ۵-۵-۸ معماری، فن آوری‌ها و کیفیت شهری..... ۱۴۸
- ۷-۵-۸ انرژی قابل تجدید، آسایش حرارتی فضاهای باز و کیفیت زیست‌محیطی: مدیریت یک موازنه پویا..... ۱۵۰
- ۱-۷-۵-۸ پیشرفت در بحث‌های این رشته..... ۱۵۱
- ۲-۷-۵-۸ نتایج مورد انتظار..... ۱۵۲
- ۶-۸ پاکیزگی و سلامت..... ۱۵۲
- ۱-۶-۸ جلوگیری از ضایعات و بهبود کیفیت زندگی شهروندان بر حسب سلامت اجتماعی - اقتصادی و زیست‌محیطی..... ۱۵۲
- ۲-۶-۸ تحلیل‌های دقیق آب و هوایی به منظور اداره بهینه مناطق و توسعه پایدار..... ۱۵۴
- ۳-۶-۸ ژئومورفولوژی مکانها و ریسک هیدروژئولوژیکی..... ۱۵۶
- ۱-۳-۶-۸ ریسک هیدروژئولوژیکی..... ۱۵۷
- ۴-۶-۸ پویایی‌های ساحلی و طبیعی بودن سواحل..... ۱۵۹
- ۵-۶-۸ شاخص‌های کیفیت هوا و آب..... ۱۶۱
- ۶-۶-۸ روش‌های ارزیابی کیفیت محیط زیست..... ۱۶۳

۸-۸۷ یک مطالعه موردی در خصوص پیاده‌سازی مدل: شبکه اکولوژیکی منطقه‌ای مارکه ۱۶۵
۸-۷-۱ کنترل بهره‌برداری از زمین در پایین دست دره چینتی ۱۹۱
منابع ۲۰۲

پایانی

پایانی ۲۰۸
جورجیو اوستی ۲۰۸

انسانهایی که

به فردایی بهتر

می اندیشند.

مقدمه ناشر

سپاس بیکران پروردگار را که به انسان قدرت اندیشیدن بخشید، قدرتی که در مقایسه با سایر موجودات باعث شده است که انسان هرگز به امکانات محدود خود اکتفا نکند. مکاتب الهی، انسان را موجودی کمال طلب و پویا می‌دانند که جهت‌گیری او به سوی خالقش می‌باشد. از جمله راههای تقرب به خداوند علم است، علمی که زیبایی عقل است. علمی که در دریای بیکران آن هر ذره نشانی از آفریدگار است و هر چه علم انسان افزون گردد، تقریبش بیشتر می‌شود. از این روست که به علم‌اندوزی و دانش‌آموزی توجهی بی‌نظیر مبذول گردیده است. اما علم‌آموزی به ابزاری نیاز دارد که مهمترین آن کتاب است و انتشار نتیجه مطالعات پژوهشگران و اندیشمندان پاسخگوی این نیاز خواهد بود.

جهت تحقق این امر و گام برداشتن در جهت ارتقای پایه‌های علم و دانش و رشد و شکوفایی استعدادها انتشار کتاب را یکی از اهداف خود قرار داده و انتظار داریم با حمایت‌های معنوی هموطنان گرامی بتوانیم گامهای مؤثر و ارزشمندی را برداریم. گرچه تلاش خواهد شد در حد دانش و تجربه اندکمان کارهایی بدون اشکال تقدیم حضورتان گردد، ولی اذعان داریم که راهنماییهای شما عزیزان می‌تواند ما را در ارتقای کیفی کتاب راهگشا باشد لذا همیشه منتظر پیشنهادات و راهنماییهای شما خواهیم بود.

در پایان از همه عزیزانی که در مراحل مختلف تهیه، تدوین و چاپ کتاب از همفکری و همکاری آنها برخوردار بوده‌ام به خصوص آقای دکتر احمد نوحه‌گر و خانم‌ها زینب جمشیدی، سوده قنبری همدانی و شادی حسینی (مترجمان) و مهندس علی محمد خانی (مدیر فروش) سپاسگزاری نموده و موفقیت روزافزونشان را آرزومندم.

مهدی خانی

مدیر مسئول انتشارات آوای قلم

مقدمه مترجمان

آنچه شواهد نشان می‌دهند، این است که زمین در حال از دست دادن ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بیولوژیکی، شیمیایی و فیزیکی خود است. از زمان انقلاب صنعتی بسیاری از جوامع سراسر جهان به دنبال رشد اقتصادی خود بوده‌اند و برای بهره‌برداری از زمین، فناوری‌های جدیدی را به کار گرفته‌اند. انسان از همان زمان فرض کرده است که برای افزایش رفاه خود، باید از منابع طبیعی زمین استفاده کند، اما رفته رفته به این نتیجه رسیده است که باید مصرف این منابع را محدود کند، چرا که اغلب این منابع یا تجدیدناپذیر هستند و یا مدت زیادی طول می‌کشد تا تجدید شوند.

امروزه توسعه‌های شهری و صنعتی باعث برهم‌زدن نظم طبیعت شده و موجب تغییر در ساختار اصلی و اولیه مناطق طبیعی مانند رودخانه‌ها، آبگیرها و علفزارها که در گذشته ساختار پایدار و متعادلی داشتند، شده است. با تحلیل رفتن این لکه‌ها و کریدورهای طبیعی، ارتباطات در داخل اکوسیستم و بین اکوسیستم‌های مجاور به تدریج قطع شده و ناپایداری و عدم تعادل را موجب شده است.

علم اکولوژی سیمای سرزمین که از جوان‌ترین زمینه‌های مربوط به علم اکولوژی می‌باشد، بر مبنای این اندیشه شکل یافته است که تغییر در سیمای سرزمین به شدت ویژگی‌های اکولوژیکی از جمله، جریان انرژی، مواد معدنی، تعداد و تنوع زیست‌مندان، مهاجرت گونه‌ها، گسترش بیماری‌ها، گسترش آتش‌سوزی‌ها و غیره را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به‌طور کلی سیمای سرزمین به وسیله دو فرآیند هم‌زمان شکل می‌گیرد: یکی فرآیندهای ژئومورفولوژیک و دیگری تعارضات و اختلالات خاص که شامل حوادث طبیعی و فعالیت‌های انسانی مثل آتش‌سوزی، طوفان، فعالیت‌های کشاورزی و غیره است.

در واقع علم اکولوژی سیمای سرزمین امکان بررسی کمی الگوهای فضایی عناصر تشکیل دهنده محیط‌زیست را فراهم می‌کند و روابط میان تغییر الگوها و فرآیندهای اکولوژیکی در مقیاس‌های مختلف را امکان‌پذیر می‌سازد. در اکولوژی سیمای سرزمین، انسان و فعالیت‌های او به عنوان جزئی یکپارچه و جدایی‌ناپذیر از محیط زیست در نظر گرفته می‌شود.

هدف از ترجمه این کتاب، تبیین ویژگی‌ها و اهداف علم اکولوژی سیمای سرزمین است. این کتاب با مدنظر قرار دادن تعاریف نظری و نمونه‌های عملی مربوط به این علم، سعی بر تبیین بیشتر مفاهیم آن دارد. لزوم توجه به این علم همراه با مشارکت موثر مردم که در محوریت مشکلات و بحران‌های مربوط به محیط زیست قرار دارند، امری مهم به نظر می‌رسد. در واقع در تمام اصول مربوط به سیمای سرزمین اعم از ساختارها، عملکردها و تغییرات، مردم به عنوان بازیگران اصلی هستند.

با توجه به اهمیت نقش دانش اکولوژی سیمای سرزمین در برنامه‌ریزی و طراحی‌های محیطی و شهری و لزوم دخیل بودن متخصصان مختلف از رشته‌های محیط زیست، شهرسازی، معماری، جغرافیا، برنامه‌ریزی شهری، کشاورزی و غیره در این برنامه‌ریزی‌ها، مطالعه این کتاب می‌تواند برای دانشجویان،

فارغ‌التحصیلان و کلیه عزیزانی که در این رشته‌ها مشغول فعالیت می‌باشند، مفید باشد. قطعاً این کتاب پایان راه این علم وسیع نبوده و نخواهد بود اما شاید بتواند اثری هر چند ناچیز در راستای پیشبرد و تعالی این دانش مهم که با حیات بشر در ارتباط است، داشته باشد.

گروه مترجمان